

Ośrodek Badania Opinii Publicznej
i Studiów Programowych

A Hanna Kudunk, s. 3/c/45, 12/a/45

PROGRAM "PROGI I BARIERY" W OPINII WIDZÓW

Wszystkie emitowane do tej pory programy z cyklu "Progi i bariery" były uwzględnione w badaniach panelowych, prowadzonych co tydzień w Ośrodku Badania Opinii Publicznej i Studiów Programowych. Posiadamy więc dane na temat wielkości widowni tych programów i ocen jakie przyznawali im widzowie. Oprócz tego "Progi i bariery" były dwukrotnie przedmiotem pogłębionych sondaży. I tak:

- nazajutrz po emisji programu z dn. 25 stycznia zebrano opinie 42 warszawiaków^{1/}

- w dn. 1 i 2 kwietnia przeprowadzone reprezentatywne badanie ogólnopolskie, sondujące opinie widzów na temat emisji "Progów i barier" z dn. 21 marca^{2/}.

Niniejsze sprawozdanie dotyczy głównie recepcji tego ostatniego programu; dodatkowo przedstawiamy informacje na temat powodzenia wcześniejszych wydań "Progów i barier".

Wielkość widowni programu "Progi i bariery"

Średnia widownia "Progów i barier" wynosi 40% ogółu dorosłej ludności kraju. Program ten był dotąd nadawany zarówno w sobotę wieczorem jak i niedzielne, a więc świąteczne popołudnie. Dla porównania - przedstawiamy wskaźniki oglądania innych, zbliżonych tematycznie lub nadawanych w tych samych dniach i porach programów:

- W dni powszednie - średnia widownia programów publicystycznych jest dwa razy niższa /20%/; natomiast filmy fabularne uzyskują w tym czasie widownię w granicach 50% oglądających, a programy rozrywkowe w granicach 25%.

- 7 dni świąteczne - średnia widownia programów publicystycznych wynosi 30%, zaś "Tele-echa" - programu nadawanego o tej samej porze co "Progi i bariery", a zarazem zbliżonego pod względem pekielnej funkcji - 40%.

Wydaje się więc, że na tym tle "Progi i bariery" można uznać za program popularny, który zyskał sobie grono wiernych widzów. Wniosek ten potwierdza dynamika oglądania poszczególnych emisji programu. Pierwsze wydanie z dn. 29 XII ub. roku oglądało tylko 27% ogółu badanych, drugie z dn. 25 I br. zyskało już o wiele więcej widzów - 45%, od tej pory widownia utrzymuje się mniej więcej na tym samym poziomie, powyżej 40%.

1/ Badanie to nie spełnia warunków reprezentatywności, informuje jednak o różnych typach reakcji na ten program

2/ Próba reprezentatywna dla ogółu dorosłej ludności Polski w wieku powyżej 15 lat obejmowała 1000 osób.

"Progimi bariery" nadane 31 marca oglądało 45% ogółu ankietowanych. Trzeba jednak zaznaczyć, że tylko 29% widzów uważnie śledziło cały program, a reszta tj. 16% - oglądała program we fragmentach. Tak wysoki wskaźnik częściowego oglądania tego programu może być związany z dniem emisji /drugi dzień Świąt Wielkanocnych/. Analiza zależności między oglądaniem programu a cechami społeczno-demograficznymi wskazuje, że:

- mężczyźni nieco częściej niż kobiety oglądali ten program, przy czym znacznie częściej /różnicą 8 pkt. procentowych/ deklarowali uważne oglądanie "Progów i barier". Jak już wspomniano był to drugi dzień Świąt Wielkanocnych, dzień licznych wizyt, w czasie których kobiety są o wiele bardziej zaangażowane przyjmowaniem gości niż mężczyźni.

- odnotowano wyraźny związek między oglądaniem "Progów i barier" a wykształceniem respondentów - badani tym częściej oglądali program im wyższy był cenzus ich wykształcenia.

Ocena programu

Wszystkie programy z cyklu "Prog i bariery" uzyskały przeważającą ilość ocen dodatnich tj. bardzo dobrych i dobrych /ponad 80%/, w tym średnio co trzeci telewidz ocenił je bardzo wysoko - przyznając im ocenę "bardzo dobrą".

Program emitowany w dn. 31 III br. w opinii 31% widzów zasłużył na ocenę "bardzo dobrą"; 50% osób uznało, że był "dobry"; /razem 81% ocen dodatnich/ 14%, że "średni"; nikt nie ocenił go negatywnie, zaś 5% telewidzów powstrzymało się od wyrażenia własnego zdania. Należy uznać, że program został przez widzów przyjęty z aprobatą /na poziomie średniej oceny wszystkich dotąd nadanych "Progów i barier"/.

Opinie widzów były zróżnicowane zależnie od niektórych cech społeczno-demograficznych badanych. I tak - mężczyźni skłonni byli do wystawiania ocen "bardzo dobrych" częściej niż kobiety, które nieco krytyczniej oceniły ten program.

Odsetki ocen "bardzo dobrych" rosną też regularnie w miarę coraz wyższego cenzusu wykształcenia widzów, przy czym szczególnie duża różnica /10 punktów procentowych/ dzieli osoby najniżej wykształcone, bez ukończonej szkoły podstawowej, od widzów z ukończonym wykształceniem podstawowym.

Oprócz deklarowanej ogólnej oceny programu widzów poproszono też o umiejscowienie "Progów i barier" wśród innych publicystycznych cykli telewizyjnych. W tym celu wybrano pięć programów, które podobnie jak "Prog i bariery" prezentują widzom mniej lub bardziej znanych przedstawicieli naszego życia społecznego, gospodarczego czy kulturalnego. Oto jak przedstawiają się wskaźniki ocen tych programów: 3/

3/ Widzowie proszeni byli o uszeregowanie oglądanych przez siebie programów od najlepszego do najgorszego. Prezentowane wyżej wskaźniki ocen poszczególnych programów uzyskano po przypisaniu kolejnym miejscom w hierarchii odpowiedniej ilości punktów od 1 do 6 pkt. i podzieleniu ich sumy przez liczbę oglądających.

Progi i bariery	- 5,2 pkt.
Tele-echo	- 5,1 pkt.
Świadkowie	- 4,7 pkt.
Wszystko za wszystko	- 3,6 pkt.
Sam na sam	- 3,5 pkt.
KYZ	- 3,5 pkt.

Okazuje się, że "Progi i bariery" na tle niektórych innych programów publicystycznych uzyskiwały najwyższą lokatę, minimalnie wyższą niż bardzo popularne i jak wynika z innych badań bardzo lubiane "Tele-echo".

Oczywiście ta wysoka pozycja "Progów i barier" stanowi, częściowo przynajmniej, konsekwencję faktu, że badanie było w całości poświęcone temu właśnie programowi /i zrealizowane tuż po jego emisji/. Z pewnością jednak świadczy to o dużej popularności "Progów i barier" wśród innych podobnych tematycznie programów cyklicznych. To wysokie zainteresowanie z jakimi spotkały się "Progi i bariery" uzasadniają sami widzowie w swych spontanicznych wypowiedziach. Podkreślają oni mianowicie fakt, że program ten w odróżnieniu od innych, przedstawiających znane osobistości prezentuje ludzi zwykłych, przeciętnych "żywych bohaterów, spośród nas, z którymi można się spotkać na codzień" - jak powiedział to jeden z telewidzów.

Uzasadnienia towarzyszące ocenie programu "Progi i bariery"

W spontanicznych wypowiedziach na temat zalet i wad programu, większość jego widzów wymieniła szereg dodatnich stron "Progów i barier", zaś o wiele mniej osób sformułowało swe zarzuty pod adresem tego programu /ponad 1/3 stwierdziła wręcz, że nie ma żadnych zastrzeżeń/. Analizując szczegółowiej wypowiedzi badanych na temat "Progów i barier" można wydzielić kilka spraw, na które widzowie głównie zwracali uwagę, a które jednocześnie informują o różnych typach reakcji odbiorców na ten program.

Omówimy je pokrótce:

- Reakcja poznawcza

Niemal połowa widzów "Progów i barier" z dnia 31 III br. /42%/ odebrała je jako program dostarczający nowych, niesmyanych przedtem informacji z różnych dziedzin, upowszechniający wiedzę i jak się wyraził jeden z telewidzów - "rozszerzający horyzonty myślowe". Chwalono je za to, że "można się dowiedzieć z niego wiele ciekawych rzeczy, o których nie można przeczytać"; że telewizja staje się nadrzędny po tym programie, wiele się dowiaduje i uczy".

Inni widzowie zwrócili głównie uwagę na możliwość poznania ciekawych ludzi, ich życia, zainteresowań i pasji. Podkreślano fakt, że "telewizja przedstawia osoby wartościowe, wspaniałe, o których człowiek mógłby do końca życia nie wiedzieć". Przy tej okazji padły wypowiedzi w rodzaju: "że jednocześnie są to ludzie normalni, nie żadne skawy".

Dla niektórych, choć nielicznych osób, ostatnie wydanie "Progów i barier" było jednak za trudne w odbiorze, a uczestnicy - zdaniem tych widzów - mówili o zbyt specjalistycznych dziedzinach, np. "za dużo o technice", "za bardzo naukowe wypowiedzi", "za wysoki poziom dla przeciętnego człowieka".

- Reakcja emocjonalna

✓ Obserwacja zmagani uczestników programu dostarczyła niektórym badanym silnych przeżyć i emocji. Część widzów identyfikowała się z bohaterami programu, wspólnie z nimi przeżywając ich porażki i sukcesy. Dlatego też w wypowiedziach pojawia się pragnienie, by sędziowie byli wyrozumiali, by okazywali zainteresowanie wszystkimi uczestnikami^{cy} programu, nawet tymi mniej ciekawymi, by pozwolili wszystkim wypowiedzieć się do końca. Tylko 5% widzów "Progów i barier" dostrzegło i chwaliło te właśnie zalety ostatniego jury; o wiele liczniejsze były grupy osób, które miały do sędziów różne pretensje; o zbyt szybkie przerywanie wystąpień /9%/, o zbyt napastliwe i wręcz kompromitujące jednego z uczestników /doktora nauk rolniczych, który mówił o datających talerzach i telepatii/ pytania /3%/ oraz o nie przekonujące uzasadnienia "wyłączeń" /2%/. Jak już wspomniano, część widzów identyfikowała się z występującymi osobami i szczególnie raziko ich najmniejsze uchybienie ze strony sędziów lub okazanie braku zainteresowania któremś z uczestników. Pojawiały się także postulaty, by każdy z występujących miał tyle samo czasu na wypowiedź, a wyłonienie zwycięzcy dokonywane było przez jury po zakończeniu zmagani /co przecież jednak formuła programu, w którym na oczach widzów sędziowie oceniają występy uczestników/.

- Reakcja na wartości

"Prog i bariery" pokazują ludzi, którzy zajmują się rzeczami pożytecznymi, którzy powinni być przykładem dla innych".

✓ "Jedni zasłużyli się bardziej, inni mniej, ale poprzez śledzenie ich wyczynów wychowujemy całe społeczeństwo" - tak wyraźnie sformułowanych wypowiedzi, świadczących o tym, że widzowie dostrzegają wychowawczą i wzorotwórczą rolę "Progów i barier" było tylko 3%. Tym niemniej pewne akcenty takich poglądów przewijały się w innych wypowiedziach, zwłaszcza w tych, w których podkreślano szczególnie wartościowe cechy uczestników, jak: ich wytrwałość, pracowitość, pasję, wierność własnym ideałom itp.

Ocena formy programu

Część widzów "Progów i barier" w swych spontanicznych wypowiedziach zwróciła uwagę na formalne elementy programu i z reguły oceniła je pozytywnie. Widzowie ci zaakceptowali zasadę programu /7%/; niektórym spodobała się też reguła, zezwalająca sędziom na wyłączenie światła dopiero po trzech minutach /4%/. Uznaniem części oglądających program znalazła też forma wypowiedzi uczestników to, że przekonująco, ciekawie mówili o swoich osiągnięciach /12%/ oraz, że ilustrowali swo-

wystąpienia filmami, eksponatami itp. - /3%. Niektórzy zwrócili uwagę na żywe tempo i urozmaicenie programu /5%.

Wypowiedzi negatywne były bardzo nieliczne; zdaniem 3% oglądających program ten był za krótki; wyrażano też żal, że telewizja emitowała tylko fragmenty, że nie pokazano wszystkich kandydatów do tytułu Telewizyjnego Człowieka Miesiąca.

Akceptacja werdyktu jury

Trzy czwarte widzów programu zgodziło się z decyzją jury, które przyznało tytuł Telewizyjnego Człowieka Miesiąca uczestnikowi opowiadającemu o batynautyce, lecz co dziesiąty wolałby widzieć na tym miejscu innego kandydata. Stosunkowo najwięcej głosów odmiennych od decyzji jury padło na sportowca opowiadającego o swoich trudach i sukcesach pływackich. Wszystkich widzów programowi niezależnie od ich zdania na temat werdyktu, poproszono o uzasadnienie własnego wyboru. Przedstawiamy tu jedynie wypowiedzi dotyczące zwycięzcy /ze względu na niewielką liczbę odmiennych opinii/.

Ogółem = 331 osób; N=100%

- najciekawiej mówił, umiejętnie przedstawił swoje zainteresowania, prezentował eksponaty	-	52%
- jego praca i osiągnięcia są przydatne społeczeństwu, przynoszą korzyści gospodarce	-	25%
- cechowała go wytrwałość, upór, pracowitość i pasja	-	19%
- zajmował się interesującą, mało znaną dziedziną	-	17%
- wniósł wiele nowego do dziedziny, którą się zajmował, przyczynił się do jej rozwoju	-	15%

Jak z tego widać, oprócz wysokiej formalnej oceny samego wystąpienia kandydata, wielu widzów zasadniczą wartość pracy i wysiłku zwycięzcy dostrzegło w fakcie że skonstruowane przez niego urządzenia były wykorzystane w praktyce, że przyniosły korzyści i oszczędności naszej gospodarce, że przyczyniły się do rozwoju badań i dna morskiego. Część widzów opowiadając się za zwycięzcą programu zwróciła uwagę na niezależne od efektów jego pracy wartości moralne tkwiące w nim samym, takie jak: wytrwałość w dążeniu do celu, pracowitość, odwaga, silna wola, hart ducha itp.

Reasumując:

- Nadany dotąd czterokrotnie program cykliczny "Progi i bariery" zyskał popularność wśród widzów; oglądało go średnio 40% ogółu badanych, z których zdecydowana większość oceniła go pozytywnie.

- "Progi i bariery", w krótkim czasie stały się programem o masowej widowni. Jednakże z faktu, że ich atrakcyjność rosła wyraźnie wraz z cenzusem wykształcenia widzów można wywnioskować, że program był ciekawy dla osób, które posiadają przynajmniej elementarne przygotowanie.

- Spontaniczne wypowiedzi widzów świadczą o tym, że "Progi i bariery" zaspokajają ich potrzeby poznawcze i emocjonalne, pełnią też funkcję wychowawczą, prezentując ludzi godnych naśladowania, o wzorowych postawach zawodowych i moralnych, a zarazem pasjonatów, znajdujących czas i środki, by z zaangażowaniem uprawiać różne pozytywne zajęcia.

Fewien sprzeciw widzów programu wywołują zachowania członków jury, zbyt wczesne przerywających wystąpienia kandydatów oraz ich nieprzekonywujące lub nietaktowne wypowiedzi. Z uwagi na rolę jaką pełni tak pomyślane jury w konstrukcji całego programu należy przypuszczać, że są to głosy osób, kwestionujących samą zasadę programu.

Opracowała: Hanna Rudnik